

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Voormalige Koloniale Hogeschool te Antwerpen, Middelheimlaan 1

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:
- als monument:

Voormalige Koloniale Hogeschool : hoofdgebouw met inbegrip van de ervoor liggende vijver, de directeurswoning, het oorlogsmonument en het monument van baron Dhanis, gelegen te Antwerpen, Middelheimlaan 1;
bekend ten kadaster: Antwerpen, 12e afdeling, sectie M, perceelnummer 325CDEEL.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Wegens de *historische*, meer bepaald ook de *architectuurhistorische* waarde en de *sociaal-culturele* waarde.

De *historische* waarde wordt omschreven als volgt:

De geschiedenis van de Koloniale Hogeschool houdt rechtstreeks verband met het koloniale verleden van België. De "Hogere Koloniale School", bij KB van 11/02/1920 in Antwerpen opgericht en bij wet van 4/05/1949 omgedoopt in "Universitair Instituut voor de Overzeese Gebieden" (UNIVOG), was bestemd voor de vorming van toekomstige kolonisten, vnl. om de hogere administratieve kaders voor te bereiden op hun verblijf in Belgisch Afrika. Daar de instelling door de onafhankelijkheid van Belgisch Kongo (30/06/1960), Ruanda en Burundi (1/07/1962) haar bestaansreden had verloren, werd ze bij wet van 9/04/1965 op de universitaire expansie opgeheven en werd het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA) opgericht. Het patrimonium werd door dit centrum overgenomen, professoren en personeel werden in de nieuwe instelling geïntegreerd.

Sinds de eerste promotie op 20/02/1924 in Antwerpen inscheepte en naar Kongo vertrok zijn ongeveer 1000 studenten aan het UNIVOG afgestudeerd. In de buitengewone bloei die Belgisch Afrika sinds het einde van de Eerste Wereldoorlog heeft gekend, was het aandeel van oud-studenten van het UNIVOG aanzienlijk en had het een belangrijke impact in de territoriale commandoposten waar zij waren tewerkgesteld.

Het oorlogsmonument en het monument ter nagedachtenis van baron Dhanis refereren respectievelijk naar de bewogen geschiedenis van het UNIVOG en een in historisch perspectief te plaatsen visie op het kolonialisme.

De *historische*, meer bepaald de *architectuurhistorische* waarde wordt omschreven als volgt:

De Koloniale Hogeschool - hoofdgebouw en voormalige directeurswoning - werd opgericht naar ontwerp van 1921 en 1922 door Walter Van Kuyck, burgerlijk ingenieur en bouwmeester uit een geslacht van kunstenaars/architecten. Het hoofdgebouw met inmiddels gesloopt internaat werd op 22/11/1923 plechtig ingewijd door koning Albert I. De oorspronkelijke vormgeving leunde nog sterk aan bij de traditionele, landelijke stijl met lichte invloed van de cottage. Begin 1929 werd het hoofdgebouw van de school door brand geteisterd. De heropbouw en herinrichting n.o.v. B. Lamote en M. Blondeel, voltooid in 1931, gaven het gebouw zijn huidige art deco-allures en -interieurafwerking; i.g. bleef bewaard in inkom, gangen, trapzalen, het historisch auditorium en de directielokalen. De T-vormige vijver met aansluitende hard- en bakstenen omkadering en flankerende trappartijen maakt integrerend deel van de monumentale aanleg van de site.

De voormalige directeurswoning, z.g. "Villa Laude", behield uitwendig grotendeels haar oorspronkelijk uitzicht uit de jaren 1920. Het meest opvallend zijn de op de twee niveaus volledig omlopende, houten galerijen die afgeschermd worden door een brede dakoverstek, de z.g. "barza's" die karakteristiek zijn voor de koloniale stijl.

De *sociaal-culturele* waarde wordt omschreven als volgt:

Kort na de onafhankelijkheid van Belgisch Kongo werden Belgische instellingen zoals de Koloniale Hogeschool en het toen nog tweetalige Afrikaans Studiecentrum in Leuven opgedoekt. De voorbije veertig jaar werden gekenmerkt door een gestage afkalving van middelen en expertise op het gebied van de humane en sociale wetenschappen met betrekking tot Afrika. Zonder een gecoördineerde, geïntegreerde, multidisciplinaire en interdisciplinaire aanpak dreigt een belangrijk deel van het Belgisch koloniaal erfgoed voor goed te verdwijnen of onvoldoende

gerevaloriseerd te worden. In het zicht van de komende *Cinquantenaire* - in 1960 werd Belgisch Kongo onafhankelijk – moet er ernstig werk worden gemaakt van een meer systematische en duurzame benadering van het Belgische koloniale erfgoed in al zijn facetten. De voormalige Koloniale Hogeschool fungeert hierin als een belangrijke materiële en immateriële betekenisdrager.

Een andere socio-culturele waarde is de continuïteit van de onderwijsfunctie die aan de basis lag van de oprichting van de Koloniale Hogeschool en die verder leeft in de huidige universitaire bestemming van haar gebouwen. Uit de fusie van het Instituut met de afdeling Internationale Samenwerking van de Rijkshandelshogeschool is het College voor Ontwikkelingslanden ontstaan, dat nog steeds een plaats heeft op deze campus.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 5 juni 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006 en 18 september 2009).

Brussel,

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS